портите на културата и самодоволно дъвчи джъгала на тоя или оня принципъ, при който не се позволява свой разумъ и воля. Такъвъ е билъ той най-вече на младость, не рядко и после, вече задъ валога на дните, когато вихъра се доста поулягва, и Доля заживява въ тишината и бляновете на преживяното — обилния изворъ на истинското творчество, и на неговото.

Неговата поезия не е подплатена съ отвлечени възрения, а съ опитите на живота, които понякога избиватъ въ синтези обединяващи опитите, но те сж извлечени, а не отвлечени. Всичко у Доля е образъ. Богъ за него е винаги — Дядо Господъ, какъвто е въ Библията и живота, а не въ главата и книгите на този или онзи книжникъ-мъдрецъ. Дядо Господъ, — онзи когото поета, още като дете, е гледалъ на тавана въ черквата на родното си градче, съ навъсените вежди и дългата брада — такива каквито е ималъ и дядо му — вдъхващи и уважение, но повече страхъ. За една запретена, и не като хората грешка, той е наказалъ безжалостно поета още на ранни младини — и наказанието си той влачи презъ цялъ животъ, съ тъга но безропотно. Наказанието е било жестоко, но въ него има и висока милость. Че то му отвори очите за Господа и за живота. . . Но за тия неща май че не на менъ се пада да говоря: че то значи да пипамъ носа на Клеопатра: не на менъ — когото Дядо ми също тъй наказа, и също тъй жестоко: може би за някоя запретена пакость, а може би за дето не вярвахъ въ сериозността на строгия му погледъ. Било що било, но най-чудното въ наказанието на поета е — че той си го е въобразявалъ! Отъ 1883 до 1906 г., цели 23 години, поета си е въобразявалъ, че носи някакво наказание и страда. Тъй искаха да го увериjтъ лекарите — опровергатели на Господа и волята му — на което уверяване имъ попречи едно непредвидено обстоятелство: те измряха до единъ, преди да сварятъ да го увериjтъ. Поета не повярва на тия умни хора; но неговите познайници повярваха и устроиха по тоя поводъ празникъ на поета, бозна отъ къде подушили че въ също време се е падало и неговата сребърна свадба съ музата. Забележителното при тоя праздникъ е, че музата на поета не е присъствувала на него, а стотината познати и непознати праздничари, не знаяйки ни поета ни музата му, ни техните хубави рожби, хичъ не сж знаяли какво говорятъ. Тоя праздникъ е билъ едно любопитно недоразумение, каквото и азъ самъ